

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на Димитър Митков Маринов

на тема: „Медикосоциални и икономически аспекти на медикаментозния аборт в България”

за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт”

от доц. д-р Наташка Дакева Данова, дм

Автобиографични данни за кандидата

Димитър Митков Маринов е роден на 11 април 1979 г. През 1998 г. завършва Английска езикова гимназия „Гео Милев” – Русе, а през 2004 г. – Фармацевтичен факултет на МУ-София като магистър-фармацевт. От 2012 г. до 2014 г. специализира „Организация и икономика на дистрибуторската и аптечна практика” във Фармацевтичен факултет на МУ-София.

От 02.2004 г. до 10.2005 г. работи като магистър-фармацевт в ЕТ „Роза Манова” – София, след това до 11.2014 г. като управител на независима аптека към Доверие ДМ ООД – София. От май 2015 до февруари 2020 г. е мениджър гинекология, отговорен фармацевт на склад за търговия на едро с лекарствени продукти към „Новус Трейдинг” ЕООД – София. От м.февруари 2020 г. до момента е главен секретар на Българския фармацевтичен съюз.

Д. Маринов има богат организаторски опит. Заемал е последователно редица отговорни длъжности в БФС: член на УС на Регионалната фармацевтична колегия София - Столична, зам.председател на УС на Регионалната фармацевтична колегия – Столична и др. През 2014 г. е избран за магистър-фармацевт на годината на Регионалната фармацевтична колегия – София.

Актуалност на разработката

Малко са проучванията в страната върху проблема. Избраната тема на дисертационния труд е актуална и значима от научна и приложно-практическа гледна точка. Медицинското, икономическото и социалното значение и тежест на медикаментозния аборт може да послужи като основа за взимане на информирани решения при разработването и утвърждаването на стратегия за семейно планиране в страната.

По данни на СЗО една на всеки четири бременности е нежелана и завършва с аборт. В тази статистика не влизат абортите по медицински показания, както и спонтанните аборти. В последните пет години броят на абортите по желание все повече се увеличава, което крие риск за сериозен демографски, проблем особено в развитите страни.

Прекъсването на бременността - аборт, може да се осъществи с медикаменти, или оперативно. Прекъсването на бременността по желание е законно до 12-та гестационна седмица. След този срок абортите са криминални с изключение на тези по медицински показания и спонтанните.

Медикаментозният аборт е съвременен начин за прекъсване на нежелана бременност в ранен гестационен срок под лекарски контрол. До 90% от жените в ЕС, както посочва докторантът, избират медикаментозния аборт, когато методът е наличен, най-често в Скандинавските страни, Португалия, Испания и Швейцария, рядко в Италия - само 4%. В България няма одобрено или препоръчително ръководство за медикаментозен аборт, както и установени протоколи. Изборът на протокол и дозов режим се извършва от лекаря.

Характеристика на дисертационния труд

Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е оформен съгласно изискванията на ЗРАСРБ. Текстът е ясен, добре структуриран и е налице адекватен баланс между отделните раздели: Разработката е представена на 140 страници и включва всички необходими елементи: въведение, литературен обзор, методика на проучването, обсъждане на резултатите от собствените проучвания, изводи, препоръки. Библиографията включва 175 литературни източници, от които 31 на кирилица и 144 на латиница. Работата е много добре онагледена с 56 таблици, 56 фигури и съдържа 3 приложения с представени 2 анкетни карти за лекари и пациентки и информирано съгласие за ранен медикаментозен аборт.

Литературен обзор

Позовавайки се на съвременни литературни източници, в литературния обзор е представена информация за историческото развитие на метода, световни и европейски протоколи за прекъсване на бременност, значимост на проблема и развитие на концепцията за превенция на усложненията от прекъсване на нежелана бременност, подробна характеристика на лекарствените продукти, използвани за медикаментозен аборт, лекарствени взаимодействия, медико-социални и икономически аспекти. Научно-приложна стойност има направеният сравнителен анализ на медикаментозния аборт в сравнение с хирургичния.

Направеният анализ в обзора показва отличната информираност на дисертанта относно изследвания проблем, в т.ч. много добро познаване на нормативната база, което заслужава висока оценка.

Димитър Маринов умее да работи с научна литература, да обсъжда различни мнения, да прави обобщения, за което съществено значение има и практическият му опит.

Методика на проучването

Качественият и добре структуриран литературен обзор е обоснована основа за формулирането на целта: „Да се анализират медико-социалните и икономическите аспекти на медикаментозния аборт в България“ със 7 задачи, логично произтичащи от нея. Използвани са адекватни методи за набиране на информацията - исторически, социологически – анкети и документален метод, фармакоикономически анализ. При обработката на данните са приложени подходящи статистически методи.

Резултати, изводи и препоръки, приноси

Подробно е анализиран пазара на лекарствените продукти при този метод за прекъсване на бременността в България, като се установява плавно нарастване на продажбите им за периода 2015-2018 г. (пуснати са за продажба през 2014 г.). Докторантът прави заключение, че с популяризиране на метода ръстът на пазара на лекарствените продукти е по-предвидим и не се наблюдава дефицит.

Съществен научно-практически принос има направеният сравнителен фармакоикономически анализ на двете здравни технологии за прекъсване на бременността – медикаментозен и хирургичен аборт, както и анализът на разходите за контрол на нежелани лекарствени реакции. Резултатите показват, че медикаментозното прекъсване на бременността като неинвазивен и по-дискретен метод е високо ефективно и безопасно, като в повечето случаи води до спестяване на разходи и може да се разглежда като реална алтернатива на класическия хирургичен аборт.

Висока оценка заслужава и проучването на отношението медицинските специалисти и пациентките към медикаментозния аборт и разкритите различни зависимости. Това е първото по рода си такова проучване в страната.

Пряката анонимна анкета сред медицинските специалисти е провеждана по време на най-масово посещаваните научни прояви. Резултатите от нея сред 72 акушер-гинеколози показват, че най-често този метод се използва от лекари на възраст 35-50 години, независимо от пола им, в големите градове. Основните причини за практикуване на този метод според лекарите, че пести време и е щадящ за пациентките.

Резултатите от анкетата сред 124 пациентки след медикаментозен аборт показват тяхната добра информираност - повече от 3/4 от тях са запознати с метода и сами са поискали прекъсване на бременността по този метод. Най-популярният източник на информация е интернет, особено при по-младите. Докторантът правилно е отбелязал, че този източник е най-бърз и достъпен, но и най-неконтролируем с много спекулации. Лекарите са второ място като източник на информация.

Изводите потвърждават хипотезата, че медикаментозният аборт е позната, достъпна и разходоефективна алтернатива на класическите методи за прекъсване на

бременността и е необходимо да получи по-голямо внимание от обществото, здравните власти и медицинските специалисти

Направените препоръки към Министерството на здравеопазването, НЗОК, ИАЛ, ИАМН, медии са полезни за вземане на теоретични и практически решения за прецизиране на законодателството, по-точно дефиниране на понятието медикаментозен аборт, реимбурсиране на лекарствените продукти, използвани при метода, което би защитило правата на тези пациентки.

Лично участие на автора

Авторът е участвал лично във всички етапи на проучването - планиране, изработване на дизайна, ръководство, координация и контрол при събирането на информацията, при анализа и обработката ѝ.

Дисертационният труд показва, че Димитър Маринов има задълбочени знания, професионални и лични качества за самостоятелно извършване на научно-изследователска дейност. Трудът е написан на стилистично добър език, дава пълна представа за извършената работа.

В дисертационния труд са отразени повечето дадени препоръки при предварителната защита.

Научни публикации във връзка с дисертацията

Докторантът има 4 публикувани статии, в които е водещ автор в авторитетни български списания – Социална медицина, Български медицински журнал, Българско списание за обществено здраве и Медицински преглед, както 10 участия в научни прояви.

Считам, че практическите резултати могат да бъдат много полезни за лекари и фармацевти и препоръчам получените резултати да достигнат до по-широката общественост след защитата на дисертационния труд под формата на монография.

Автореферат

Авторефератът напълно отразява постигнатото от докторанта, синтезира съдържанието на дисертационната разработка и е изцяло съобразен с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Оценявам положително представения дисертационен труд. Основание за това ми дава актуалността на проблема, използваният съвременен методичен подход, големият обем прецизно извършена и анализирана изследователска работа. Темата безспорно е изключително актуална, още повече, че има единични подобни проучвания.

Дисертационната разработка се отличава с научна добросъвестност и практическа насоченост. Съдържа потенциал и идеи за бъдещи научни изследвания, което увеличава нейната стойност.

Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в България, Правилника за приложение на закона за развитие на академичния състав в България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт”.

Изложените по-горе съображения ми дават основание убедено да предложа на членовете на уважаемото научно жури да оценят високо дисертационния труд и да гласуват положително за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” на магистър фармацевт Димитър Митков Маринов.

17.11.2020 г.

Изготвил:

доц. д-р Наташка Данова, дм